

Déli Hírlap

GAZDASÁGPOLITIKAI NAPILAP

„A városok demokráciája még bekecsszagu”

A nemzeti és parasztpárt a polgárság ellen — Az egyetértés biztosítéka a fejlődésnek — Ki a sovinszta? — Választási kortesfogások — Cosma miniszter nyilatkozata

Pártpolitika vagy városi politika?

Temesvár, február 12.

Egy hét múlva lezajlottak már a községi választások és megalakultak azok a tanácsok, amelyek hivatva lesznek a polgárság bizalmából a közigazgatás menetét irányítani. A lakosság legvitálisabb érdekei fűződnek ahhoz, hogy olyan férfiak foglaljanak helyet a városi tanácsokban, akik feladatuk teljes tudatában mindenkor a köz érdekében kívánnak dolgozni és egyetlen politikai programunktuk a konszolidáció, a nemzetiségi, kulturális és gazdasági béke és haladás biztosítása lesz. A választási izgalmaktól túlfűtött mostani napokban felkerestük Cosma Aurél dr. volt minisztert, Temesvárnak öt éven át képviselőjét, aki a küszöbön levő választásokról és az ezekkel összefüggő politikai kombinációkról munkatársunknak a következő nyilatkozatot tette:

— Nekem mindenkor vezérelvem volt a népek, nemzetiségek és polgárok között a jó és

békés egyetértés

ápolása, mert csak ezen az alapon láttam a gazdasági és kulturális előrehaladást biztosítottnak. Ennek bizonyosságául felhozom annak a manifesztumnak befejező szavait, amelyeket a román impérium átvételekor az igazgatásomra bizott egész területen lakó polgársághoz intéztem. Ez 1919. évi július hó huszonnyolcadikán történt és mondtam akkor a következőket:

„Különösen elvárom az igazgatásomra bizott egész területen lakó román néptől, hogy megérve a saját előnyére is a megváltozott idők szavát, sorsának végleges elintézéséig is minden hátsó gondolat nélkül tartsa tiszteletben a többi nemzetiség összes jogait, hogy ennek ellenében az ő jogai is tiszteletben tartassanak ezek által. És elvárom tőle azt is, hogy szép és Istentől áldott Bánságunk ezen táján lakó összes polgártársaival testvéri egyetértésben éljen.”

— Ezen elvemhez nemcsak hü maradtam, de minden egyes alkalmat megragadtam arra nézve is, hogy eme elvemnek érvényt is szerezzek. Az idők arról győzték meg, hogy Temesvározt a város fejlődése éppen eme elvnek köszönhető és ezért fokozottabb mértékben igyekeztem

ezt érvényesíteni a város összes közügyeiben. Bizonyíték erre a képviselőválasztások alkalmával elfoglalt álláspontom volt, amikor is — jóllehet természetesen én is egy politikai párthoz tartoztam és tartozom — a politikai pártküzdelmeket a város ügyeibe és a polgárság soraiba nemcsak, hogy nem vezettem be, hanem onnan egyenesen ki is zártam. Mert mindenkor jól tudtam azt, hogy a város

csak ezen az alapon

haladhat továbbra is előre a fejlődés és virágzás útján. Távol áll tőlem most is, hogy a községi választásokba pártpolitikát vegyítsek bele, sőt ezt egyenesen elítélendőnek tartom. Miután azonban az ellenzék eme választásokkal tisztára politikai aktust akar teremteni, időszerteinek tartom, hogy az ellenzéki blokknak ezt a politikai állásfoglalását és annak előzményeit itt nagy vonásokban ismertessem. A nemzeti párt egyik fegyvere mindig a gyulafehérvári határozatok keresztülvitelének az ígérete volt. Ezzel szemben le kell szegeznem azt, hogy ez az ígéret

sohasem volt őszinte,

aminek bizonyosságául felhozom magának a consiliul dirigentnek és a Vajda-féle kormánynak működését. Azt is különösnek tartom, hogy az ellenzéki blokk vezérférfiai és sajtója az én prefektusi működésemet használják fel ellenem annak bizonyítá-

sára, hogy én román sovén politikát folytattam. A dolog nem így áll. A sovén politikát én, amint nem helyeselttem azt a régi magyar világban, úgy nem helyeselttem és nem helyeslem azt az új állami alakulatban sem. És itt még csak azt említem meg, hogy mint prefektus én a consiliul dirigentnek a végrehajtó közege voltam, tehát intézkedéseiben ne keressek és ne lássák az én kezemet. Engem gáncs nem érhet azért, amit tettem, de a polgárság részéről elismerés járna nekem azért, amit nem tettem.

— A Vajda-kormány három és fél hónapos működése már csirája volt a mai ellenzéki blokknak. A Vajda-kormányban láttuk belügyminiszternek a parasztpárti Luput, aki máris olyan intézkedéseket tett, amelyek

a bolsevizmus felé

tendáltak és a szélső elemek a terrort jelentő vörös zászlókkal vonultak fel a fővárosban a királyi palota és a parlament előtt. Láttuk ebben a kormányban továbbá földművelésügyi miniszternek Michalache parasztlevelet, aki akkoriban a földreformot egészen tíz holdig akarta foganatosítani és ennek betetőzéséül a városi kisajátítást már tervbe vette. Kérdezem, vajon mi lett volna a tulajdonjog szentségéből? Éppen ezek a törekvések, valamint a kormányzati képtelenségek okozták eme politikások bukását. De a játék foly-

tatódik tovább, a törekvések megvannak és ezek az elemek újból felszínre bukkannak, de most már annak a Sterenek a társaságában, aki

nyíltan követeli

az ország kormányzását a falusi és városi proletárság által. Hogy ez így van, hivatkozom a nemzeti párt Romania című hivatalos közlönyének folyó évi január hó 31-én megjelent számára, amelyben az egyesült blokkot hirdető Acordul című cikkében a nemzeti- és a parasztpárt közötti testvériesüléssel kapcsolatosan a következők megvalósítását tűzi ki céljául:

„A városok demokráciája még bekecsszagu és a nemzeti párt fejei, mint a párt valódi vezetői, maguk is legnagyobb részt parasztfiúk, akik még mindig kezükben tartják az eke szarvát és a kapát. Sem a parasztpártnak, sem a nemzeti pártnak nincsen semmi köze a kapitalista polgársághoz, amelyet az ugynevezett történelmi pártok igyekeznek most életre kelteni, hogy benne fennmaradási eszközt találjanak. Ime tehát ebből a szempontból nincsen semmi különbség a demokratikus pártok között. Programjuk kiegészítik egymást ugyanazon cél elérése végett.”

— Akkor hogyan jön ez a politikai párt ide, hogy a temesvári polgárság bizalmát megnyerje? Én a kapitalista polgárság alatt azt értem, amely tisztességes munkájával bizonyos anyagi jólétre tett szert és azt szaporitva élvezi a tulajdonjog szentségét. Akkor hogyan kérik ezek a mi bizalmunkat?

— Két körülményre kell felhívni a gondolkodók figyelmét. Az egyik az, hogy ezek az áramlatok voltak bevezető akordjai az orosz összeomlásnak is, amikor a demokratikus Kerenszki beengedte az országba Lenint és Trockit. A második élő példa a szomszédos Magyarország, ahol Károlyi Mihály gróf olyan elemek társaságában gondolta elveit megvalósítani, amelyek Kun Béla terrorjához vezettek.

— A liberális párt ugy a multban, mint a jelenben és a jövőben is sikra fog szállni az összpolgárság mindennemű érdekeiért és fejlesztési fogja az állami berendezést az alkotmány és az abban biztosított polgári jogok alapján. A polgárságon a sor, hogy most már a polgári rend és az anarkia között válasszon!

Tőzsdei árfolyamok

Zürichben a lei 2.225, Párisban 11.60.

Zürichi utótőzsde február 12-én:

Berlin 123.60, Amsterdam 208.10, Newyork 519.25, London 2525.—, Páris 19.14, Milano 20.94, Prága 15.35, Budapest 62.70, Belgrád 9.12, Bukarest 2.225, Varso 60.50, Bécs 73.05.

Temesvári magánforgalom február 13-án reggel:

(A Temesvári Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság belvárosi Hókjának árfolyamai.)

Dollár 232.5, angol font 1129, francia frank 8.51, svájci frank 44.70, líra 9.36, sokol 6.87, dinár 4.04, magyar korona 305, osztrák silling 32.60.

Terménypiac

Buza 920.—, rozs 620, zab 510, tengeri 380, árpa — lei métermázsánként ab feladóállomás.

Élelmiszerárak

Maximális árak: fehér liszt 17, félbarna liszt 13.50, barna liszt 9.50, fehér kenyér 14.50, félbarna kenyér 12.50, barna kenyér 8.50 kilója, marhahús 30, bornyuhús 46, sertéshús 46, sertés comb 44, setéskaraj 42, zsír 64 lei.

Piaci árak: Tojás darabja 170—2 lei, tejfel 6 (egy deci), vaj kiloja 150 (+20), burgonya 4 (+50), bab 14 (—1), zöldség 12 (—3), retek (—3), káposzta fejenként 8—12, alma 10—20, csirke párja 110—130, liba 260 darabja, ruca párja 200, pulyka párja 300(+50).

Kézimunkázás közben

várja Lédererné a kuria ítéletét

Budapest, február 12.

Néhány nappal ezelőtt hírek kerültek forgalomba, amelyek szerint Léderer Gusztáv, Kodolka hentes gyilkosa, perújítási kérelmet adott be a katonai törvényszékhez. Ez a hír érthető feltűnést keltett, annál is inkább, mert Léderer ügyéről hosszú hónapok óta semmi sem szivárgott ki. Most azután az újrafelvételi kérelem híre sok szóbeszédre adott alkalmat. Eddig ugyanis semmi adat sincsen arra, hogy Léderernek megkönyelmezték volna és így annak sem tudják magyarázatát adni, hogy milyen címen és alapon kérte Léderer Gusztáv a perújítást. Véddője mind a mai napig semmiféle értesítést nem kapott arról, mintha védenccé ügyében történt volna valamiféle változás. Erről a gyilkos felesége, aki büntársa volt, sem tud semmit. Az asszony a fogházban ma is szorgalmasan dolgozik, készíti a szebbnél-szebb kézimunkákat és izgatottan várja a kuria tárgyalását, amelynek ítélete pontot tesz majd az ugynevezett Léderer per után.

A választások miatt

munkaszünet lesz pénteken a hivatalokban

Temesvár, február 13.

Már csak napok választják el a polgárságot a községi választásoktól, amelyekre egy a polgári blokk, mint pedig az ellenzék lázasan készül. A polgári blokk választási irodái már permanens működésben vannak és minden felvilágosítást, utbaigazítást megadnak. A központi iroda a Lloyd-palotában van a Kereskedők Egyesületében, amelynek telefonszáma 633. Azonkívül minden városrészben külön választási irodák működnek, melyek a következők: a Gyárvárosban Tóth Sándornál, telefon 189, a Józsefvárosban Csasznek Nándornál, telefon 41, az Erzsébetvárosban az Erzsébetvárosi Takarékpénztárban, telefon 2163 és a Mehala és Rónac részére működő iroda Skuteczky Miksa dr. ügyvédnél, Belváros, Jenő herceg-utca 11, telefon 595 szám.

A szavazó igazolványok kiképzése már napok óta folyik. Az a választó, akinek utcájában az igazolványokat már kézbesítették anélkül, hogy az illető a magát megkapta volna, helyesen megteszi, ha azt területének telekbirosgánál megsürgeti. Az igazolványokat alá kell írni, mert csak úgy érvényesek, a választáskor pedig a választási elnökek be kell mutatni.

A polgári blokk választási jele három vízszintes vonal egymás fölött, az ellenzéké pedig egy pont. A szavazónak tehát a szavazásnál ügyelnie kell, hogy olyan jelű listára nyomja rá a „votát” bélyegzőt, amely listára tényleg szavazni akar.

Minden választónak polgári kötelessége a szavazás, amit különben a törvény is imperative előír. Hogy ezen kötelezettségüknek a választók eleget tegyenek a városi, állami és egyéb hivatalokban munkaszünet lesz. A magánvállalatoknál és gyári s ipari üzemekben a munkát úgy kell beosztani, hogy minden szavazó résztvehessen a választáson.

Mint hogy a választás napja péntekre esik, az aznapi hetivásárt másnap, vagyis szombaton tartják meg.

Szenzációs

angol tánclemezek

megérkeztek

KATZKY, Mercy-utca 10

„ATLANTA”
TEXTILIPARI RESZVÉNYTÁRSASÁG
TIMISOARA
TELEFON: 19-66

Nagy tüntetés Bukarestben

az egyetemről kizárt diákok miatt

Összetűzés a katonaság és tüntetők között — Harmincnál több sebesült — A letartóztatott tüntetőket a jilvai fegyházba szállítják

Bukarest, február 13.

A bukaresti egyetem tanácsa tegnap késő délután tárgyalta a diákok memorandumát, amelyben az egyetemi tanács azon határozatának visszavonását követelték, mellyel a tüntetésekben résztvevő diákokat az idej tanévre kizárják. A tárgyalások közben este nyolc óra tájban nagyobb diákcsoport jelent meg az egyetem előtt és egy küldöttséget akart meneszteni a tanácshoz, amely azonban ezt a kérelmet elutasította. A diákság, mely közben több ezer főre szaporodott a kíváncsiakkal együtt, zajongani kezdett és be akart hatolni az egyetem épületébe. Az egyetemet erős katonai és csendőri kordon vette körül úgy, hogy ezen szándékukat nem tudták keresztülvinni. A katonaság és a diákság között több összetűzés történt, melynek folyamán két egyetemi hallgató súlyosan, többen pedig könnyebben sebesültek meg. Harmincegy tüntetőt letartóztattak. Közben az egyetemi tanács befejezte tanácskozásait, melyek

eredménye az lett, hogy a diákok memorandumát visszautasították és elhatározták, hogy a bűnösök kizárására vonatkozó határozatot továbbra is fentartják.

A tüntetések ügyében a kormány tagjai minisztertanácsot tartottak, melyen meghallgatták Tatarescu belügyi államtitkár és Nicoleanu bukaresti rendőrprefektus jelentését. Kiderült, hogy a tüntetéseknél a polgári személyeken kívül huszonhét, a fegyveres erőhöz tartozó személy is sebesült meg. Elhatározta a minisztertanács, hogy azokat a diákokat, akiknek részvételét a tüntetésekben a vizsgálat meg fogja állapítani, kizárják az egyetemről.

Kimondotta egyben azt is, hogy a letartóztatott harmincegy tüntetőt a jilvai fegyházba szállítják. A rendőrprefektus utasítást kapott, hogy a tüntetések által okozott kárt a legpontosabban becsültesse föl és minden rendelkezésre álló erővel igyekezzék az újabb zavargásokat elfojtani.

Félperces interjú Benessel

— Beszélgetés az ajtóküszöbön — Hajsza a miniszterek után —

Temesvár, február 13.

Az újságíróhad, amely Európa minden országából összesereglet a kis-ántant temesvári konferenciájára, nem érte be azzal, hogy lapjának külső képeket, impressziókat, kiszivárgott híreket és hivatalosan kiadott kommunikéket sürgönyözzön le hanem mindegyik felesapott vadásznak, interjú vadásznak. Mindegyik szeretett volna a háromkülgügyminiszter közül legalább az egyikkel négy szemközti beszélni és öt egyről-másról megköszölni. Folyamodtak mindenféle felfanghoz, ügyességhez, hogy valamely külgügyminisztert megközelítsenek, de ravaszkodásuk leginkább abban merült ki, hogy

egymást lefőzzék

kijátszák, félrevezessék, amikor miniszterfogásra indulnak.

Duca, Románia rokonszenves külgügyminisztere, érkezett meg elsőnek. Kedden este elfogták az újságírók, de — mindegyiknek külön bosszankodására, — csak együttesen. Nincsics jugoszláv és Benes csehszlovák külgügyminiszterekkel szemben már ravaszabban akartak eljárni. Egyesek — egymásnak nem szólva — titokban Zombolyára utaztak, hogy Nincsics ott csipjék meg. Mekkora volt meglepetésük, amikor ott egész újságírói sereget találtak együtt. Még jobban megnyult a képük.

mikor megtudták, hogy Nincsics csak másnap reggel érkezik. Egy szemfüles riporter Benes elé utazott. A terv az volt eredetileg, hogy Benes, aki Halminál lépte át Románia határát, Nagyváradon át jön Aradra s onnan Temesvárra. Egy szemfüles temesvári újságíró eléje utazott Benesnek Livádiáig. Igen ám, de ott megtudta, hogy Livádián túl pályacsuszamlás van, a forgalmat csak átszállással bonyolítják le, ennél fogva Benes Kolozsváron keresztül utazik. Szomorúan fordult vissza az újságíró és szerdán reggel érkezett vissza Temesvárra alig negyed órával előbb, mint Benes.

A hivatalos fogadtatás előtt az újságírók valóságos

sorfalat álltak

Benes szalonkocsija körül. A szófukar cseh diplomatát nagyon szereték volna meginterjúvolni. Az egyik jöltáplált kartárs érintkezésbe lépett Benes kísé-

tének majd minden tagjával, akinek közvetítésével szeretett volna a külgügyminiszterhez jutni, azonban minden fáradozása eredménytelen maradt. Végül is az újságírók lemondtak arról, hogy a külgügyminiszterekkel egyéni interjúkat csináljanak s megelégedtek azzal a kilátással, hogy este a konferencia után a miniszterekkel

együttesen beszéljenek.

Mondjuk, hogy merő véletlen, hogy mégis sikerült pár pillanatra Benessel beszélnem. A konferencia végén volt, amikor Dianu sajtófőnök a miniszterek jelenlétében a hivatalos kommunikét fogalmazta. Benes, akit a tanácskozás talán kissé kimerített, egy pillanatra kijött a szomszédos szobába. Ott sikerült egy-két kérdést intéznem hozzá.

— Miniszter ur engedje meg, hogy mint magyar újságíró a csehszlovák köztársaság

magyar kisebbségéről

érdeklődjem.

— Nem tudok újat mondani — mosolygott a miniszter, — csak ismétlem, amit már számtalanszor hangsúlyoztam, Csehszlovákia területén a kisebbségeknek teljes kulturális szabadságuk van. Nyelvhasználati jogukról külön törvény van.

— Miniszter ur, engedje megjegyezni, hogy számos iskolát, mely azelőtt magyar volt, eltörsítettek.

— Ez bizonyára azért történt, mert azokon a helyeken, ahol ez végbement, a tótok

többségben vannak

és annak idején a magyar iskolák felállításával elmagyarosodásukat célozták.

— Hogyan áll Csehszlovákiában a magyarok politikai szabadsága?

— Erre megfeleltek a választások, amelyek a magyaroknak több mandátumot adtak, mint azelőtt volt.

A következő kérdés már ajkamon lebegett, amikor félyt a tanácskozási terem ajtaja és Benesnek jelentették, hogy a hivatalos kommuniké kész s azt a külgügyminiszterek felülbírálására bocsátják. Benes külgügyminiszter fejbiccenéssel bucsuzott s a kis interjújának vége volt.

k. e.

Az árokban hortyogott

mig az állala felgyújtott ház porrá égett

Pozsony, február 12.

Borodszkó faluban egy részeg ember okvetetlenkedése miatt majdnem az egész falu porrá égett. Csulén János gazda részegen jött haza a korcsmából és szokása szerint veszekedni kezdett feleségével s négy gyermekével. A család ismerte a gazdát és nem válszoltak neki. Ez még jobban felingerelte a gazdát, aki mindenképpen okot keresett a kötözködésekre. Ráfogta, hogy a kályha füstöl s azt ordította, hogy ő majd megmutatja, hogyan kell tüzet csinálni. Baltát hozott, szétverte vele a kályhát, majd a családjára támadt. Hozzá tartozói elfutottak a szomszédságba, ami még jobban fel-dühösítette Csulént, aki széttepte az ágyak szalmazsákját és a szalmát meggyújtotta. Csakhamar lángban állott az egész ház. A tűz a nagy szélben az egész falut fenyegette, de sikerült a veszedelmet lokalizálni. Amíg családja az égő ház körül jajgatott, addig Csulén az árokban hortyogott. Csak másnap tudta meg a rendőrségen, hogy mit csinált részegségében.

Szökés a fogházból

sok előkészülettel és szomorú befejezéssel

Temesvár, február 13.

Annyi bizonyos, hogy nem kellemes dolog a jó Ursten szabad levegője helyett a fogház cella levegőjét szívni és kettőzötten nem kellemes annak, aki mindig három ország határán a busás nyereség reményében üzi a csempészes jóljövödelmező, de veszélyes mesterségét, mert az embert rajtakaphatják. És ez a szerencsétlenség érte utól Bíró István huszonhatéves csempész is, akit rajtakaptak, letartóztatták és bekisérték a temesvári ügyészség fogdájába. Nem is lehet rossz néven venni tőle, hogy menekülni akart. Tervet is eszelt ki, pompásat és jót, de nem számított azzal, hogy ez is balul üthet ki, mint a csempészes. Megállapodott néhány társával, hogy a nyomdán át vezető padlásajtón menekülnek el. A terep alapos tanulmányozása után három napig észrevétlenül felosont a padlásra és a cseréptéglák elmozdításával foglalatoskodott, hogy megfelelő nyíláson át a padláson lévő kötelek segítségével istenhozzadót mondjon a fogháznak.

De hiába, az emberek még a cellában is emberek és még ott sincs egy-ség közöttük. Így történt, hogy a cella negyedik lakója tegnap odaállott a fogházmester elé:

— Örmester ur kérem, a Bíró és a többiek ma éjszaka el akarnak szökni. Ha nem hiszi, nézzen fel a padlásra, a Bíró most végzi a szökés utolsó simítását.

Belu örmester Stanciu örmesterrel együtt erre lesbe helyezkedtek és megvárták, amíg a jómádár lefelé szökik a padlásról. A nőta szomorú vége a szigorított egyes, a lánc és a velejáró büntetés. A fogházban most csak egy boldog ember van: az áruoló, mert azt becézik, szeretik, de a rabtársai szoba sem állanak vele. Hiába ott is van erkölcs és összetartás. Bíró pedig a sötét cellában elmélkedhet az emberekről. Ráérő ideje épen elég van.

— A PARLAMENTI VIZSGÁLÓBIZOTTSÁG MEGÉRETT A FELOSZLATÁSRA. Budapestről jelentik: Gömbös Gyula tegnap a parlament folyosóján kijelentette, hogy a legutóbbi indiszkréciók folytán a frankhamisítás ügyében kiküldött parlamenti vizsgálóbizottság megérett a feloszlataásra és ő ilyen irányú indítványt is terjeszt majd a nemzetgyűlés elé.

Hírek

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Plaja Sf. Gheorghe (Szentgyörgy-
tér) 4.

Telefonszámok:

Szerkesztőség: 2-52.
Kiadóhivatal: 2-52.
Nyomda: 10.
Felelős szerkesztő lakása: 2-42.

Előfizetési árak:

Egy hónapra 60 lei, három hónapra
160 lei, félévre 300 lei, egy évre
600 lei. Egyes szám ára 2 lei, az ó-
királyságban 3 lei, Magyarországon
2000 kor., Jugoszláviában 1 dinár,
Csehszlovákiában fél ck., Ausztriá-
ban 20 garas.

Felelős szerkesztő:

Vuchetich Endre dr.

Cukrász leszek

— *gondoltam öt éves koromban. A
cukrásznak van a legjobb dolga
a világon: annyi süteményt ehet,
amennyit csak akar.*

*Katona leszek — gondoltam tíz
éves fejjel. A katonának van a leg-
jobb dolga a világon: annyi érdem-
jelet szerezhet, amennyit csak akar.*

*Dandy leszek — gondoltam öt
évvel később. A dandy-nek van a leg-
jobb dolga a világon: annak a lány-
nak tetszik, amelyiknek akar.*

*Nagy-ember leszek — gondoltam
husz éves koromban. A nagy-ember-
nek van a legjobb dolga a világon:
annyi babért arathat, amennyit csak
akar s még szobrot is kap — a ha-
lála után.*

*Milliomos leszek — gondolom most.
A milliomosnak van a legjobb dolga
a világon: annyi süteményt ehet,
amennyit csak akar; annyi rendjele
lehet, amennyit csak akar; annak a
lánynak tetszik, amelyiknek akar;
annyi babért arathat, amennyit csak
akar, sőt még szobrot is állíthat
magának — de még a halála előtt.*

Sándor Károly

— **Román püspökség Ameri-
kában.** Bukarestből jelentik: A kor-
mány elhatározta, hogy Amerikában
görög-keleti román püspökséget állít
fel. Az erre vonatkozó tárgyalások
már megindultak.

— **Egy karánsebesi táblabíró ha-
lála.** Karánsebesről jelentik: Égi Kál-
mán táblabíró ötvenéves korában
szívszélhűdés következtében hirtelen
meghalt. A pécsi jogakadémia elvég-
zése után mint gyakornok a pancsovai
törvényszékhez került, majd amikor
1900-ban a bírói vizsgát letette, mint
albíró Temesvárra jött, ahol két évig
működött. Akkor a karánsebesi ügyész-
séghez neveztek ki ügyésznek, ké-
sőbb pedig ügyész lett. Az impérium-
változás után mint táblabírót a ka-
ránsebesi törvényszékhez osztották be.
Halálát négy gyermeke gyászolja. Te-
metése ma délután négykor lesz Ka-
ránsebesen.

— **Választási hírek Erdélyből.**
Kolozsvárról jelentik: A kézdiorbai
tagozat értesítette a Magyar Pártot,
hogy a liberálisok és magyarok közös
listája ellenlista hiányában megválaszt-
ottnak tekinthető. Ugyancsak egy lista
van Kézdivásárhelyen is, amelyen
kilenc magyar és három liberális jelölt
szerepel. Marosludason két lista áll
egymással szemben. A hivatalos listán
hét román, hat magyar és egy zsidó
jelölt van, amivel szemben az ellenzék
sem a Magyar Pártnak, sem a zsidó-
ságnak nem juttatott egyetlen helyet
sem. Tordán hét magyar, hét román
és egy zsidó van a listán, ez utóbbit
a magyarok kívánták beletenni.

— **A kolozsvári prefektus beteg.**
Kolozsvárról jelentik: Muresanu
Szeptimiu prefektus súlyosan meg-
betegedett úgy, hogy a választásokat
helyette valószínűleg Simu alispán
fogja vezetni.

Belkiismeretes tisztviselő leleplezése folytán derült ki egy nagyarányú sikkasztás

A filozofus család „pillanatnyi” bűnnek tartotta a sikkasztást

Temesvár, február

Részletesen foglalkoztunk azokkal a
visszaélésekkel, melyeket a Citran te-
mesvári szállítócég kárára annak
egyik tisztviselője követett el. Végze-
tes elirási, illetve nyomdatechnikai
hiba folytán azonban a feljelentő ve-
zetékneve és család keresztnéve úgy ke-
veredett össze, hogy az a tisztviselő,
aki az egész családot leleplezte, kelle-
metlen beállításban tűnhetett fel. Az
eset maga ugyanis a következő:

Schaeffler Albrecht, a Citran
szállítási irodánál állott alkalmazás-
ban és azzal volt megbízva az iroda
részéről, hogy az ügyfelek áruinak vá-
molását elvégezze és ezzel kapcsolat-
ban a szükséges vámnyilatkozatokat
kiállítsa és a vámdíjtételeket befizesse.
Schaeffler ezt a megbízást azonban
bűnös célokra használta fel. Ugyanis
Silbermann Marcunak, aki szintén
a Citran szállítási irodánál van
alkalmazásban, feltűnt, hogy egyes
vámnyilatkozatok nincsenek kellőké-
pen kiállítva és gyanusak. Ezt a

gyanúját közölte
Tataru vámiroda tulajdonossal, aki
a Citrannal üzleti összeköttetésben
áll. A Silbermannnál lévő két gyanu-
snak tetsző vámnyilatkozattal elmentek
Marosin vámfőnökhöz, aki azonnal
megindította a vizsgálatot és ez szen-
zációs felfedezéssel járt.

Kiderült ugyanis, hogy Schaeffler

— **Két új Magyar Párt-tagozat.**
Kolozsvárról jelentik: Alsórára és
Aranyosgyéres községekben tegnap
megalakították a Magyar Párt helyi
tagozatát. Mindkét alakuló gyűlésen
hátfőzetet fogadtak el, amelyen egy-
hangulag bizalmat szavaznak a köz-
ponti vezetőségnek.

— **Mussolini takarodót fujt.**
Berlínből jelentik: A német sajtó egy-
értelműen megállapítja, hogy Mus-
solini második beszédének hangja
sokkal engedékenyebb, és a Brenner-
hágóra vonatkozólag tett kijelentéseit
is korrigálta. Megállapítják a lapok,
hogy a németországi kisebbségek
helyzete sokkal kedvezőbb, mint az
olasz uralom alatt élő tiroli németeké.

— **Elgázolta a vonat.** Hegyi József
hetvenöt éves napszámos a józsefvá-
rosi teherpályaudvaron akart kereszt-
tűlnenni s mert utjában egy tehervon-
at állott, átbújt alatta. A vonat ab-
ban a pillanatban megindult és He-
gyinek a jobb lába a kerekek alá ke-
rült, melyek azt darabokra tépték. A
halálosan sérült öreg embert a men-
tők a kórházba szállították. Állapota
igen súlyos.

— **Nagy éhínség lesz a nyáron, jöven-
dől egy német tudós,** Temesvárnak azon-
ban ettől nem kell félni, mert Fa Mihály
Telekház-téri és Mária melletti üzleteiben
állandóan bőségesen vehet izletes hentes-
árut.

— **Az ellenzéki pártok nép-
gyűlése Bukarestben.** Bukarestből
jelentik: Az egyesült ellenzék vasár-
nap délelőtt a Dacia szálló nagyter-
mében népgyűlést tart, melyen többek
között Maniu, Vajda, Michalache
és Trancu-Jasi fognak
felszólalni.

— **Piros igazolványokat sze-
rezni.** A népszerű hivatalt értesíti
mindazokat a temesvári lakosokat,
akiknek eddig még nincsen piros iga-
zolványuk, hogy azt legkésőbb március
1-ig feltétlenül szerezzék meg, mert
ellenkező esetben szigorú büntetésnek
teszik ki magukat.

előre elkészített fiktív bevallási ívek
alapján vette ki az árukat a raktárak-
ból és azok az ívek, amelyek a vám-
tételek befizetését igazolták, hamisak.
Hamisította a pénztáros aláírását, va-
lamint a sorszámkat is. Viszont az
árunak ilyen csalárd módon való el-
vámolása és kiszállítása után, rend-
szerint este elszámolt a Citran irodá-
val, ahonnan felvette a pénzt, amelyet
azután

elsikkasztott.

Marosin vámfőnök azonnal megindi-
totta az eljárást, amelynek az alapján
kétségtelen bebizonyítást nyert Schaeff-
ler bűnössége, aki ki tudja meddig
folytatta volna még üzelmét, ha a
Citran lelkiismeretes tisztviselője, Sil-
bermann Marcu fel nem fedte az egész
csalási manővert.

A vizsgálat megállapította, hogy
Schaeffler ezideig így módon kétszáz-
ezer leit sikkasztott el. A bűnös tiszt-
viselő tegnap a vizsgálóbíró előtt be-
ismerő vallomást tett és arra hivatko-
zott, hogy ő ezt a csalást csak
pillanatnyi bűnnek
tartotta, mert egzisztenciát akart al-
apítani és nem akart örökké tisztviselő-
sorból tengődni. A vizsgálat még to-
vább folyik. Ezideig még nem sike-
rült megállapítani, hogy bűnös üzelmét
mikor kezdte meg. Mindössze
hat hónap óta volt a Citran szolgálá-
tában.

— **A liberálisok győzelme a
községi választásokon a regát-
ban.** Bukarestből jelentik: Tata-
rescu belügyi államtitkár kijelentette,
hogy a belügyminisztériumba érkezett
jelentések szerint a liberális listát
eddig háromszáz kerületben egyhan-
gulag fogadták el, miután az ellen-
zéki listák számára a legtöbb helyen
nem sikerült elegendő számú ajánlót
szerezni. A belügyi államtitkár szerint
az ellenzék a falvakban vezéres
csapást szenvedett már eddig is.

— **A temesvári ellenzéki blokk nép-
gyűlései.** A temesvári ellenzéki blokk
vasárnap délelőtt tíz órakor a Gyár-
udvarban, délután négykor a Novotny-
vendéglőben és a Korona-szállóban
népgyűléseket tart.

— **A frankhamisítókat nem
szabad a magyar néppel azono-
sítani.** Párisból jelentik: Korányi
magyar követ félórásig tartó tanács-
kozást folytatott Briand francia
miniszterelnökkel. A fogadtatás után
Korányi kijelentette az újságíróknak,
hogy Briand a régi barátsággal fogadta
és álláspontja a frankhamisítás ügyében
nem változott. Briand sem azonosítja
a magyar népet a frankhamisítókkal.

* „Lángbetűkkel vagy az égre
felírva, hogy a FARMODONT fog-
krémnél nem volt még jobb soha!”

— **Száz millió leies csőd Ara-
don.** Aradról jelentik: Megirtuk annak
idején, hogy a Hacker Testvérek
ponyvanagykereskedő cég száz millió
leies tartozása visszafizetésére egyez-
séget kezdett hitelezőivel. Miután a
tárgyalások nem vezettek eredményre,
az egyik aradi hitelező, aki negyed
millióval van érdekelve, csődöt kért a
cég ellen, melynek tulajdonosai jelen-
leg külföldön tartózkodnak. A csőd-
kérvényt a bíróság a napokban tár-
gyalja.

— **A Comitetul Regional köz-
gyűlése,** amely vasárnap délután há-
rom órára volt összehívva, bizonytalan
időre elmarad.

— **A kisántant konferenciája a
minisztertanács előtt.** Bukarestből
jelentik: Duca külügyminiszter a
tegnap este tartott minisztertanács
beszámolt a temesvári kisántant kon-
ferencia eredményeiről. Duca a mi-
nisztertanácsban ugyanezt referálta el,
amit az értekezletről kiadott hivatalos
jelentés közölt.

— **Megkerült az eltűnt adós.**
Brailából jelentik: Padematopol,
Braila legnagyobb gabonaekszportőrje
körülbelül három hónappal ezelőtt
kétszáz millió lei adósság hátrahagyá-
sával elhűnt a városból. Padematopol
tegnap váratlanul megjelent a város-
ban és kijelentette, hogy hitelezőivel
rendezni kívánja tartozásait.

* **A Patria kabaré** és bar megszűnt és
a teljesen átalakított, modern izléssel beren-
deztetett kávéház elsőrendű művészi zenekar
mellett csupán a közönség részére a modern
táncok vonzó helysége.

— **Rablógyilkosság vagy ön-
gyilkosság?** Pozsonyból jelentik:
A Prágából Pozsonyba érkező gyors-
vonat egyik fülkájában a kalauz félig
fekvő fiatalembert talált, akinek csupa
vér volt a melle. Kórházba szállították,
ahol megállapították, hogy szíve táján
készsúrás érte. Állapota nagyon
veszélyes, de remény van rá, hogy
életben tartják. A vizsgálat most azt
igyekszik kideríteni, hogy rablógyil-
kosság, vagy pedig öngyilkosság
történt-e. Az áldozat Makoviczky
Péter duzzogdag rózsahegy bankigaz-
gató fia.

— **Az Arany János Társaság**
második ünnepi felolvasó ülésének
első zenei szereplője a közelmúltban
alakult Odeon-Zenekar, mely a műsor
első száma gyanánt Flotow Mártha
című dalművének nyitányát adja elő.

— **Revolveres merénylet az
állomáson.** Pozsonyból jelentik: A
cseklézi állomáson Mészáros
Kálmán huszonegy éves cseklézi
gazdalegény revolverrel a kezében a
bejárat közelében állott és az érke-
zőket leste. Amikor Hergovics
János legény megérkezett, egyszerre
felemelte revolverét és négyszer
Hergovics felé lött. Két golyó célt
tévesztett, egy Hergovics sapkáját
fúrta keresztül, egy pedig a hátába
hatolt. Hergovics vértől borítva össze-
esett. Mészáros elfogták. Tettének
oka felől vonakodik felvilágosítást
adni.

* **Bánáti szanatórium** Temesvár, sebé-
szeti-, belgyógyászati, gyermek-, ideg-, test-
egyenészeti-, húgyszervi-, női-, fül-, orr-,
nyak-, szem-, bőrbajok kezelése. Röntgen és
diathermia.

— **Az ujhéber költészet apja.**
A Zsidó Nemzeti Szövetség népszerű
előadásainak keretén belül e hó 14-én
délután 6 órakor a belvárosi izraelita
hitközség dísztermében Deutscher
Ernő dr. nagyszentmiklósi főrabbi:
Adam Hakohen Lebensohn, az ujhéber
költészet apja címen tart előadást.
Szabad bemenet. Vendégeket szívesen
látunk.

— **Elítélték, mert más gyár üvegé-
ben árusított szódavizet.** Prosteau
Oktávián dr. városi tiszti főorvos tíz-
ezer lei pénzbüntetésre ítélte Fränkl
Lázár gyárvárosi szódavizgyárost,
mert immár harmadszor kapták rajta
az egészségügyi közegyek, hogy más
gyár tulajdonát képező szódavizes
üvegeket tölt meg és árusít. A bünte-
tés most már harmadszor éri Fränkl,
aki több ízben visszaesett ennek a ki-
hágásnak az elkövetésébe, dacára an-
nak, hogy a temesvári szódavizgyáro-
sok szindikátusának van egy megállá-
podása arra nézve, hogyha létevéde-
séből a vendéglősök a csere alkalmával
más gyárnak az üvegeit adnák vissza,
ugy kölcsönösen elküldik egymásnak
és nem használják fel. Ezt különben
az egészségügyi előírás is tiltja.
Fränkl, aki szintén tagja ennek a
szindikátusnak és a megállapodást is
aláírta, nem tett eleget ennek a meg-
egyezésnek.

Rikkancsok

fix fizetéssel és magas jutalékkal
felvétetnek a
Déli Hírlap-nál

— Meggyilkolta a kuruzslót, mert az nem tudta meggyógyítani. Munkácsról jelentik: Balla István újdávidházi husz esztendő legény a múlt évben kocsijával halálra gázolt egy gyermeket s azóta idegbajos lett. Valaki azt ajánlotta neki, hogy keresse fel Kacsur János gazdálkodót, aki kuruzslással is foglalkozik s aki bizonyon kigyógyítja. A gyógykezelés sokáig tartott, de nem vezetett eredményre. Balla előlotti elkeseredésében elvágta Kacsur nyakát s aztán fölakasztotta magát.

* **Ma van a temesvári újságírók bálja.** Február 13-ika fontos dátuma a temesvári ideai báliszezonnak. A temesvári népkisebbségi újságírók akkor tartják meg nagyszabású B. B. B. báljukat a Grand Hotel Ferdinánd téli kertjében és összes helyiségeiben. Éjfélkor a színházban kabaré fogja a bálozó közönséget szórakoztatni. A szépségverseny első győztese az újságírószervezet költségén két hétig nyaral az abbáziai Quisisana-hotelben, a második Krausz Albert művész által készített arcképet, a harmadik briliáns gyűrűt kap. Lesz bubifej és jelmezverseny is három-három díjjal. A zenéről három zenekar gondoskodik.

* Menjünk szombat és vasárnap este a **Lloyd Tavernába**, ahol elsőrendű műsoron nagyszerűen lehet mulatni.

— **Az újságírók nyugdíjalapja javára** a B. B. B. bál tiszteletjegyeit újabban a következők váltották meg: Cosma Aurél dr., volt miniszter, Temesvár országgyűlési képviselője ötezer, Georgevici Lucian dr. főpolgármester egyezer, Temesi Agrár ötezer, Turul kétezer, Közgazdasági Bank, Szerb Takarékpénztár ezer-ezer leiel, amiért a szervezet köszönetet mond. Tekintettel arra, hogy a bál tiszta jövedelme az újságírók segélyezési alapjára fordíthatnak, viszont elegendő idő nem állott rendelkezésre, hogy személyesen felkeressenek minden bankot és iparvállalatot, a jótékony célra való tekintettel az adományokat Mangold Sándor szervezeti főpénztárnokhoz (Temesvarer Zeitung) kéri a szervezet eljuttatni.

— **Megfojtotta szeretőjét.** Nyitarról jelentik: Mudry Imre alsó-székesi földmives viszonyt folytatott Szkočka Ferencné fiatal özvegy-asszonnyal, aki áldott állapotba került. Mudry ezen annyira feldühödött, hogy egy éjjel megfojtotta a szeretőjét, aztán felakasztotta, hogy azt a látogatást keltse, mintha öngyilkos lett volna. Azonban a gyilkosság kiderült. Mudryt letartóztatták és a nyitrai törvényszék most kötélalatti halálra ítélte.

— **Begából kifogott holtest.** Még december havában történt, miként azt a Déli Hírlap megírta, hogy Mitschang József Kinizsit utcai lakos eltűnt. Tegnap azután a dohánygyár közelében egy ismeretlen férfit fogtak ki a Begából. Mitschangné a hullában eltűnt férjére ismert.

— **Gyilkolt, hogy fényes lakodalmat csaphasson.** Kunszentmártonban meggyilkolva találták özvegy Hegedűs Imréné és tizenhétéves unokáját, Margitot. A csendőrök gyanúja egy Buzai János nevű huszonkétéves napszámásra esett. Buzai bevallotta, hogy ő gyilkolta meg a két nőt, majd kifosztotta a lakást. Tettét azért követte el, mert a napokban akarta megtartani esküvőjét, fényes lakodalmat akart csapni és nem volt pénz hozzá.

* **Dr. Pollák Izidor ügyvédi irodáját** Timisoarán I. Str. Vas. Alexandri (Hunyadi-u.) 8. II. 13 alatt újból megnyitotta.

A guruló dollár eltűnt

A sovinszta Amerika — Nehéz megélhetési viszonyok — Üzemredukció és munkáselbocsátás — Stenger Marci temesvári amerikai az amerikai viszonyokról

Temesvár, február 13.

Ebéd után volt. Nyugodtan és — amennyire lehet — gondtalanul néztem be a Ferdinánd kávéházba. Mindenütt a megszokott arcok. Az egyik ablakban a naponkénti asztaltársaság, a másiknál salkoznak. A rendes és megszokott hangok ütnek meg a fülemet:

— Hogy van? Mit csinál? Mi lesz az újságíróbállal? Remélem maga is mint bubi szerepel?

Egyszerre a háttal nekem ülő salkozó odaszól:

— Jó napot kívánok... Mi újság még maguknál?

A hang ösmerős volt, de az arc, az mintha megváltozott volna. Hamarjában azt hittem, valamelyik régi külföldi utazásomnak az ismerőse fedezett fel engem, vagy talán egyike a sokaknak, akik velem együtt lábalták át a világháborút. Végül mégis rájöttem, hogy ez Stenger Marci, aki a Baruch fűszerkereskedés bétlagja volt és egy szép napon három évvel ezelőtt elhatározta, hogy minden vagyonát pénzzé téve egész családjával Amerikába vándorol. Kissé fátyolozott hangon fog bele elbeszélésebe:

— Bizony, nem mind arany, ami fénylik. Küzödtem, amíg valahogyan el tudtam helyezkedni. Különböző nézzen reám. Megöregedtem. Nagyon. Nem megy minden olyan simán Amerikában sem. Sokat hányódtam, vetődtem, amíg egzisztenciát tudtam alapítani. Jelenleg Csikágóban élek, ahol sikerült fűszerüzletet nyitnom. Rengeg nehézség és akadály tornyosult elibém, de valahogy leküzdöttem, mert ha valahol dühög a háboru utáni nacionalizmus, úgy ebben a tekintetben Amerika viszi el az elsőseget. A három év előtti nagyarányú kivándorlások folytán a munkaerők megszáporodtak, a gyárak és műhelyek óriási készletet produkáltak, — Európa szá-

mára és ma sajnos az a helyzet állott elő, hogy ez a túlprodukció, amely a béke állapotba visszatérő Európának szólt, erősen érezteti hatását.

— Amerika kereslete nem tudja felvenni mindazt a sok készletet, ami ma az amerikai gyárakban hever, szegény Európa pedig nem képes fizetni, hiszen még a hadikölcsöneit is folyton prolongálja. Ennek a kereskedelmi visszaesésnek legtermészetesebb folyománya volt a minden irányban bekövetkezett üzemredukció, amely részint munkáselbocsátással, részint bércsökkentéssel járt. Ugyhogy ma nem lehet egy boldog és megelégedett Amerikáról beszélni, ahol a dollár az utcán fekszik, mert a munkaalkalom nagyon kevés és a munkáskéz erősen elszaporodott. Ez a helyzet ma Amerikában a munkáskérdés és az általános jólét terén.

— A többitől nincs mit mondanom, hiszen maguk nagyon jól vannak informálva mindenről. Tudják, hogy milyen tökéletes a sajtója, ismerik a társadalmi tagozódását és a kulturális életét, valamint fejlődését. Annyi bizonyos, hogy a kierőszakolt bevándorlói kedvezmények és lehetőségek óriási rontottak egy a belföldi amerikai helyzeten, mint gondot, but és bánatot okoztak azoknak, akik a guruló dollár és a nagy jövedelem, valamint a gyors meggazdagodás reményében hagyták itt a szülőföldjüket. Családi és anyagi ügyeim elvégzése szolgáltattak haza, még néhány napig itthon maradok, azután hajóközöm vissza, mert ott a családom.

Stenger Marci elhallgat. Ismét rápillantok, valami keserűség vonul végig a szám szögletén. Nem akartam megmondani neki, hogy nem volt érdemes Amerikába menni... De ha az ember mindent előre tudna... Jól van, ahogy van... Ez a sorsunk... Verissimo.

Álarcos jelmezest az erzsébetvárosi Michels (Novotny)-féle étterem összes helyiségeiben 9 órai kezdettel veszi kezdetét.

— **Népszerű tudományos előadás a szegény iskolásgyermekek felruházására.** Révész Artur mérnök, aki a Nap nem tüzgolyó címen felállított tételével már külföldi tudományos szakkörökben is ismertté tette a nevét és ebben az irányban kifejtette munkásságát külföldi tudományos társaságok is értékelték, február hó huszonnegyedikén a városi színházban délután három órakor a szegénysorsu iskolás gyermekek felruházási alapja javára népszerű tudományos előadást tart a Nap nem tüzgolyó címen.

Kereskedelmi és Gazdasági Bank Részvénytársaság

TEMESVÁR, Strada Vasile Alexandri (Hunyadi-utca) 2.

Alapított 1891. évben
Sürgőnycim: COMERZBANK
Saját tőke: kb. 20,000.000 lei

Telefon: 23-04 könyvelőség
115, 301 devizaosztály
21-03 igazgatóság

Foglalkozik a bankszakma összes ágaival. Betétek gyümölcsöztetése takarékkönyvecskére és folyószámlában. Előnyös feltételek mellett eszközöl bel- és külföldi átutalásokat. Devizakereskedelemre autorizálva.

Véget ért a sztrájk

a temesvári vasúti áruraktárakban

Temesvár, február 13.

Megirtuk, hogy a jözsefvárosi állomás teheráruaktárának munkásai sztrájkba léptek. Elégedetlenségük oka részben az volt, hogy magasabb bért akartak, részben pedig azt panaszták el, hogy keresetüket későn számolták el. A temesvári vasúti üzemzeletőség és a teheráruaktárak vezetőség a munkásokal tárgyalásokat kezdett amelyek kedvezően végződtek úgy, hogy a teherpályaudvar rakodó munkásai újra felvették a munkát.

A munkások a teheráruaktárban napi harminc lei alaptért kapnak. A többi fizetésüket a fel és lerakott — úgynevezett mozgatott — áru után kapják. Ha a mozgatott áru tizenkét tonnát tesz ki, úgy napi hatvan lei alaptért kapnak az alaptéren felül, ha ez azonban több, vagy kevesebb, úgy az akkord is aránylagosan több vagy kevesebb. Azok a raktármunkások, akik az éjszakai személyvonatok podgyászforgalmánál éjjel is teljesítenek szolgálatot, minden másodnap huszonnégy óras szabadidőt kapnak. Altalában azonban a raktármunkások naponta nyolc órát dolgoznak, vasárnap pedig teljes munkaszünetük van.

Miután a sztrájk csak rövid ideig tartott, a teherpályaudvaron nem torlódott össze az áru és a szállításban semmiféle fennakadás nincsen.

Nyilatkozat

A Timisoarai Iparosok Szindikátusa kedden, e hó 9.-én tartott ülésében tárgyalva a választások kérdését és meghallgatva Klein Jenő mérnök, elnök referátumát, két tag kivételével egyhangulag elhatározta a polgári blokkhoz való csatlakozását és tudomásul vette a jelöléseket úgy, amint azok megejtettek.

A szindikátusban régi bevett szokás szerint, akik felvilágosítást akartak, nyíltan kérdést intéztek az elnökhöz. A nyert felvilágosítások után a tagok ismételtlen kifejezést adtak megnyugvásuknak.

Ennélfogva alulírottak kijelentjük, hogy a Banater Deutsche Zeitung e hó 12.-i számában megjelent tendenciózus támadás egyszerű kortesfogás, amelynek szemellátható célja egyenletlenséget kelteni az elnök és a tagok, vagy általában a tagok között. Az iparosok teljes bizalommal vannak eltelve elnökük és egymással szemben, nem tesznek különbséget egyik és másik tag között, csupán azt tekintik mindenkori, hogy ki az, aki ügyüket és érdekeiket képviseli.

Hasonló, a tényeket nem fedő támadások nem fogják a józanul gondolkodó iparos polgárokat megtéveszténi és egységüket megbontani.

Timisoara, 1926 február hó 12.

Szappanos Gyula s. k., Sebestyén Béla s. k., Oppert Mihály s. k., Sterba Agost s. k., Oláh Sándor s. k., Wekerle József s. k., Veterány Viktor dr. s. k., szindikátusi ügyész, Hermann Frigyes s. k., Illy Kálmán s. k., Bittó Ferenc s. k., Ferschitz Ferenc s. k., Schiffer István s. k., Thomas Ede s. k., Kovács István s. k., Hirschl Albert s. k., Lőrincz István s. k., Weisz János s. k., Fekete Mihály s. k., Baschant József s. k., Balhazar Mihály s. k., Katzky Antal s. k.

Makulatura

olcsón kapható

Déli Hírlap

kiadóhivatalában
Szent György-tér 4

Csevegjünk Asszonyom

Csókolom a kezét, Asszonyom és kérem, ne haragudjon, hogy ma politikáról csevegök. Hiszen, tetszik tudni, a kisántánt . . .

Jó néhány héttel ezelőtt, amikor a kisántánt konferenciának az eszméje először felvetődött, én is felvettem egy eszmét: jó lenne oda leulazni, mint saját és külön kiküldött tudósító. A főszerkesztő nem adott határozott választ, mint mindig, mikor valamelyes pénzkérdésről van köztem és közte szó, hanem lakonikus válasszal igyekezett baloldalra terelni az ügyet azzal a kijelentéssel:

— Lehet róla beszélni . . . Majd meglátjuk . . .

De engem valahogyan nagyon izgatott az a gondolat, Bédében néhány napig jól élni, vagy más kis jugoszláv helyen élvezni a gondtalan napokat, nézni és bámulni a nőket, interjúkat csinálni, lefolytatott és le nem folytatott beszélgetésekről beszámolni és nem akartam napirendre térni a kérdés felett. De szokásomhoz híven elhalasztottam a dolgot másnapra. Ugy vélekedtem, ha másnap is izgat még ez a kérdés, akkor lesz még elég gondolkodni való időm a teendőim felett. Elvégeztem a napi munkámat, a főszerkesztőmmel erről a kérdésről többet nem beszélgettünk és elteltem, mint valami kamatozó tőkét, saját családi részvénytársaságomban.

Másnap. Hát igen másnap történetesen esett az eső. És ilyenkor ha az eső esik, az embernek nagyon rossz kedve van és ha az embernek rossz a kedve, keres valamit, hogy felhangolja az érzelmeit és jókedvre fakassza önmagát. Így akár akartam, akár nem, a jókedvet fakasztó orvosok közül elsőnek a kisántánt terbebe vett konferenciája jelentkezett le nálam:

— Kedves barátom, ne epeszd magad, ne fájjon a szived, ne törődj az adósságaidal, az se okozon bubánatot, hogy a babád már három napja elhagyott, hanem nézz utána, hogy elkerülj Voldesbe vagy Raguzába, ahol a kisántánt konferenciáznia fog. Ott ha nincs pénz, még valahogy szerzel és nem utolsó dolog saját kiküldött munkatársnak és tudósítónak lenni, ahol ilyen nagyfontossággal bíró világpolitikai események zajlanak le. A babád helyett találsz ott új babára és ami a fontos, nem lesz gondod, nem kell leszaladni a lábadat hirért és újsáért, ur leszel három napig. Feltételezem, hogy három napra tervezed az utadat, de úgy hiszem, egy hét is eltelik, amíg újból kopogatsz a főszerkesztő ajtaján.

Ez a gondolat egészen felvidított és tökéletesen urrá lett rajtam. Közismert későnké és rossz levélíró vagyok, de sebtiben kiugrottam az ágyból és még öltözködés közben végigszáguldoztam az összes lehetőségeken és leginkább annak örültem, hogy pukkadni fognak az otthoni kollégák. Nem is mentem, hanem futva értem el a redakciót. Leültem és szépen zengő szavakat csokorba kötve, levelet írtam Csolak-Antics bukaresti jugoszláv követnek, amelyben kihangsúlyoztam a kisántánt konferenciájának a fontosságát és mindmegannyi indokból az az egyetlen tétel sugárzott ki, hogy közérdek, hogy én a lapomat ott képviseljem. Ez pedig csak úgy érhetem el, ha excellenciája vasúti szabadjegyhez juttat. A levelet ajánlva a sorsára

bocsátottam és izgatott lettem. Napról-napra izgatottabb. Nem szóltam a főszerkesztőnek semmit. Majd ha itt a jegy, gondoltam magamban.

Teltek a napok. Ujabb meg újabb telefonhírek cáfolták a kisántánt terbebe vett konferenciáját. Talán tizennyolc éves szerelmes koromban vártam csak annyi lelkendezéssel a póstát, mint azokban a napokban. De nem jött semmi. Magamban nagyon haragudtam Csolak-Anticsra. És egy szép este jön a számomra hihetetlen hír, hogy a konferencia Temesvárról lesz. Nem akartam elhinni és jólesett, amikor másnap cáfolták. De harmadnap megerősítették és negyednapra rá már elő is készítették.

Le voltam forrázva. Én Bédében akartam menni pihenni és ők itt tartják Temesvárról a konferenciát. Magamban nem tudtam megbocsátani annak a bizonyos sorsnak, amelyik ide dirigálta ezt a konferenciát és kettészakították annyi szép álmomat.

Déliután négy óra tájt éppen pihentem, amikor az egyik jugoszláv követségi tisztviselő a sajtóteremben hangosan kiáltja a nevemet azzal, hogy Csolak-Antics szeretne beszélni velem. Én már rég elfelejtet-

tem a neki küldött levelet és valami ismeretlen szenzációra gondoltam. De ha keres, gyereünk. Majd meglátjuk, miért hívat. És miért éppen engem.

Bevezetnek hozzá. Leültem. Cigaretával kínál. Nagyszerű kairoi eredeti híkszos. Jól kezdődik. Na lássuk, mi lesz.

— Szerkesztő ur, vagy öt héttel ezelőtt levelet írt, amelyben szabadjegyet kért a jugoszláv vasutakra?

— Most már derengeni kezdett bennem. Fejbólintással jeleztem az igent.

— Miután ugyanis tudtam, hogy Temesvárról találkozunk — folytatta, — most már személyesen is alkalma volt meggyőződni arról, hogy a kérése ezuffal tárgyalanná vált. De a jövőben készséggel rendelkezésére állunk.

Ránéztem. Bucsuztunk. És hirtelen eszembe jutott, hogy májusban lesz a legközelebbi konferencia. Akkor nálunk is virul a szerelem. Fel-séges az idő és olyan május van, mint sehol másutt. Viszont egyszer már belekóstoltam abba, hogy mi az konferenciát végigcsinálni, nem kérek még egyszer és ilyen hamar ebből a dicsőségből.

Grósz Dezső.

A poéta-főpincér

A fejemben még ott kavalygott minden mozzanata a kisántánt konferenciának. Szemem előtt csak úgy magamnak még egyszer lepergettem ezt a sokszínű politikai filmet. A fülemben még visszaverődött a hivatalos sajtójelentés. Idegesen forgattam még magamban a világtörténelmi neveket: Benes . . . Nincsic . . . Duca . . . Kisántánt . . . Kislocarnó . . . tárgyalások . . . egyezmény és a végén elmélkedéseimben rájöttem végtére ismét arra, hogy mi, a nagyközönség, felcsigáztuk idegeinket, úgy tettünk, mintha értenénk valamit a világ és külpolitika boszorkánykonyhájának szakácművészetéhez és tulfeszült idegekkel, a várakozás súlyos perceit és óráit éltük át, hogy megelégedjünk egy jólfésült hivatalos nyilatkozattal, amelytől se többet sem kevesebbet nem tudunk meg, mint amennyit már ezelőtt is tudni véltünk.

Temesvár falai között ismét történelmet csináltak. Történelmet kovácsoltak, hogy a jövő kor oknyomozó történése lelkésüljön rajta, vagy némán elhaladjon mellette. Február tizedikét az Ur ezerkilencszázhuszonhatodik évének nem a ma rohanó emberének szolgálták fel a kisántánt külpolitikai tényezőit. Végeredményben ez a megállapítás is örömmel kell hogy eltöltsön. Mert ami gondot és felesleges lelkijait az ember le tud rázni magáról: Béke és Isten vele. Mert számunkra a tovasiető napok egymásutánjai jelentik az igazi életet. Bucsuzom téled végkép kisántánti temesvári konferencia. Elég. Nem kellesz!

És szívemmel odafeküdtem a cigányoknak, aki hétezer szép nyelven kiüszött belőlem minden földi szomorúságot, hogy a szívem néhány könnyesebbre a szemembe szivárogon. Eszrevetlenül. Csak úgy! Egészen egyszerűen, mert néha jó így. És csak így van jól! Talán nem is gondoltam arra, hogy az éhes papírlapok okoskodást nem tűrő engedtlenséggel és türelmetlenséggel gondolnak rám, amikor szerényen éjféltűn kettőkor bekopogtatott hozzám a riport:

Bubtye János a Royal kávéház nappali főpincére. Szerényen megáll az asztalom mellett.

— No János, mit akar? Fizetni? . . . Miért, hisz mellettem néhány embernek most csordul ki a szive a jókedvtől? . . .

Ha szép akar lenni, használjon Kulka-féle Liliomtej-kremet, liliomszappant, liliompudert, 3 színben. Kapható kizárólag Kulka Emil városi gyógyszerárában, a Fekete Szekez, Belváros, Szentgyörgy-tér.

János rám néz, olyan mozdulatot tesz, mint a kis gyermek, aki nem meri bevallani, hogy rossz fát tett a tüzre. Végre János, a Royal nappali főura, megembereli magát. Lassan a belső zsebéhez kap. Előveszi a nagyra tágtult főuri pénztárcát. Bizonytalanul forgatja a kezében, kinyitja, a belső rekeszéből csomó irást kotorász ki. Hirtelen agyamon végigszágul:

— Csak nincs valami rendezetlen dolgom . . .

De nem kell félnem, János arca nagyon szerény és biztató. Végre megtalálja a sokat keresett papirost.

— Drága Szerkesztő Uram, olvassa el, szenteljen egy pár percre nekem. És már előttem terpeszkedik egy négyrétre összehajtott papírlap. Bizonytalanul bontom széjjel. Előérzetem sugja, a fülemben ösztökéli, hogy itt van valami. Szétbontom a nagy rubrikázott papirost. Olvasom:

Egy falusi leány szerelme

Mikor hozzátok jött s kínált varrógépet Neked meg sugya ígért sok minden szépet Az uri beszédétől nagyon boldog lettél Itt hagyta anyádat és utána mentél . . .

Pedig akkor te voltál a falu szépe Nyakadban csüngött Szent Antal képe Istenfőld még gyönyörű szemeid voltak Legényre nem néztél, legényhez nem szóltál.

Nagy leány létedre táncolni nem jártál Este a kapuban legényre nem vártál Piros ajkad s gyönyörű szemeid voltak Mint a hajnalcsillag, oly szépen ragyogtál

Szemed most fénytelen és fonyadt az ajkad. Lassan már kopik a cifra ruha rajtad Egyebed nincs, csak fájo sóhajlásod Néha ha mosolyogsz, olyan mosolygásod Mint a csinált virág: nincsen benne élet Az uri beszédű is elhagyott téged . . . Falubeli lányok, akik ott szolgálnak Kikacagnak és veled szóba sem állnak.

Ne jöjj most már haza, maradjál csak ottan, A rövidre vágott hajaddal kopottan . . . Ne hozzád még nagyobb szegényt az anyádnak Mert másnak nem jönne csakts maskarának . . .

Bubtye János

Feltekintek Jánosra, a főpincérré. a nappalira, a Royalból. Így szóltanul nézünk egymással farkasszemet. János vár. Nem tudom miért? Nem tudtam megszólalni. Olyan nagyon furcsa most minden. Az éjszaka, a cigányzene, a mulatás, a vig emberkeserű mulatása. Az a sok szív, ami ebből a versből kiárad. Egy darab szép ebben a csunya világban. Nem tudom, hogy mi, számot nem merek adni, de megkaptam ez a darab véres érző valóság ott abban a füstös kávéházban. Mondanom kell valamit:

980 leittől feljebb a legelegánsabb francia és angol ruhák készülnek a legmodernebb fazonban WOLF P. uri-szabónál, Belváros, Lonovich-utca (Jenőherceg-utca sarok) 4. 216

— János, maga írta?

— Igen!

— És máskor is irogatott már?

De mielőtt válaszolhatna, már válaszol helyette Miska pincér:

— Minden reggel újabb meg újabb vers születik a keze alól. A reggeli vendégek alig várják, hogy szabad ideje legyen, mert mindig felolvassa és te'szik, de nagyon is tetszik nekik.

János, a főur, helybenhagyóan bólogat a fejével. Ujabb versek kerülnek az asztalra. Jó néhány lapból kivágott szemelvény:

Irta: Bubtye János.

Már nem kell kérdeznem, a riport önmagától beszél:

— Fáj nekem minden baj, gond, nyomoruság, szegénység a világon. És ezekből születnek a verseim. Mindennap, úgy érzem, írnom kell. Valami üz, hajt és ösztökél. A szívem.

Jó Bubtye János, amíg a szived diktálja a sorokat, öntsd csak rimbe, jajos, panaszló, keserves rimbe. Hiszen olyan kevés ember van a világon, akinek szive van.

Temesvári tollrajzok

A Lloydbiróság

Vannak temesvári intézményeink, sajátosok, e dolgos város talajából nőttek. Illik, hogy észrevegyük őket, illik, hogy foglalkozzunk velük annál is inkább, mert elismeréssel beszélnek róluk az egész országban. A Lloydbiróság például teljesen kinőtt a helyi keretéből, országosan respektált kereskedelmi fóruma lett. A krajovai, galaci, brailai, sőt bukaresti kereskedelmi fórummá lett. A krajovai, illetékességének, sőt sokszor önszántukból kéri bíróságul, ismerye nagy avatottságát és kiváló szaktudását. A hatalmas kibontakozó kereskedelmi viszonylatokban nőtt nagygyá, erőssé.

Temesvár mindig gazdasági központ volt: itt zajlottak le a legbonyodalmasabb pörök s a világháboru utáni folytonos változásokban különösen szükség volt egy folyton résenálló, a gyakorlati élet minden megnyilvánulását éberén figyelő birói intézményre, mely igen gyakran csak a legnagyobb gyakorlati és kereskedői judiciummal oldhatta meg azon kérdéseket, melyek ujszerűségük révén csak nehezen voltak összeegyeztethetők a régi törvények merev alkalmazásával.

Az összetétele a legideálisabb, a szakavatottság legkisebb árnyalata sem marad kihasználatlanul. Nagy-tapasztalatu kereskedők, bankárok, gyárosok ülnek a tanácsban, a titkárság munkáját pedig képzett jogászok végzik. Gyakorlati és elméleti tapasztalat támasztja alá a döntések erejét, tekintélyét. Jogosult büszkeséggel szemléljük e bíróság napról-napra intenzivebb munkáját, mely különösen utóbbi időben, elvi jelentőségű döntvényei révén, szinte kíségitő jogforrássá vált nemcsak a temesvári, hanem az országos kereskedelmi gyakorlatban is.

Eladunk

hosszu részletre a gyárvárosi homokszedők mellett

olcsó házhelyeket

Fatelepeünk tégl- és cserépraktárunk a helyszínen. Építészeti irodánk részletre fölépít. Tervek, költségvetések és kézi tégla- és cserépraktárunk ingyen áll rendelkezésre Kardos-telep intézőségénél Belváros, Str. Prima-ria (Városház-utca) 16 sz.

Ön szép lesz!

Ha gondoskodik róla, hogy emésztése mindig rendszeres legyen. Ezt a legbiztosabban az izletes KOPROL hashajtó és vértisztító szerrel érheti el.

Többnejűség

Kulturánkat mint egy tűzvész nyalja körül a másvallású, — civilizációju, — rassz-összetételű népek mozgolódása. Nemcsak a gyarmatterületeken, élő színes törzsfőnökök lázadásai, nemcsak azok a szellemi hatások, melyek az idegen vallások és filozófiák méhéből a mi gondolkodásunkba ömlenek, de már egyes intézmények és életformák is, melyeket e népekkel való egyre bensőbb érintkezés folytán elismerni, sőt átvenni vagyunk kénytelenek, mind lelerontanak egy-egy előítéletet vagy törvényt, melyhez a mi kulturánk eddig makacsul ragaszkodott. Mert ha dőre filozófiai dandyizmus, vagy pláne barbár bolsevizáló rombolás is az a felfogás, hogy az ugynevezett fehér kultúra alsórendű és pusztulásra méltó az istentudja miféle ázsiai üdvtnokkal szemben, az kétségtelen, hogy nem egy impulzus indulhat ki ezekről a területekről, mely új lendületekre és új, hasznos átalakulásokra ihletheti a mi civilizációinkat.

A lázongó északafrikai mohamedán népek elcsitításául a francia kormány nagyon helyesen új jogok adományozását határozta el: elsősorban a benszülöttek francia állampolgárokká való naturalizációját. Ezzel azonban olyan népek vonulnak be az európai államrendbe, melyeknek egy lényeges életformája, a törvényes többnejűség az európai törvényrendszerektől idegen. A mi egész nemi erkölcsünk az egynejűségen alapszik s törvényeink is csak az egynejű házasságot ismerik. Igaz, oly államokban, melyeknek területén régtől fogva élnek mohamedánok, már ma is létezik törvényes többnejűség, például a szomszédos SHS. királyság területén a mohamedánok számára. Jugoszlávia azonban a szélén fekszik a nyugati civilizáció területének, sőt a maga egészében az elvonult török hatalom árterülete. Hogy azonban egy oly centrális fekvésű, régi, fejlett keresztény, sőt ma már felekezettől kulturalúra állam, mint Franciaország iktatja be törvényei közé a többnejűség elismerését, ez már többet jelent. Annak a gondolatnak felröppenését az egész fehér civilizáció láthatárára: vajjon nem lehetne valami formában a rideg jogi egynejűség reviziójával foglalkozni?

Aggodalmaskodó moralista kedélyek megnyugtatására jelzem: csak nagyon magasan a láthatár fölött, az utopisztikus gondolatok szférájában jelentkezik ma még ez a gondolat. Igaz viszont, hogy minden nagy háború után, amikor a férfiak száma a nőkéhez viszonyítottan csökkent, felvetődött. A harminc-éves háború után Németországban itt-ott meg is valósult. De állandóan s egyre követelődzőbb nyomatékkal jelentkezik a többnejűségnek gondolata, amióta a legutóbbi évtizedek népese- dési statisztikája a felsőbb osztályok s általában a legkulturaláltabb rétegek gyér szaporodását mutatta ki. Az egynejű házassággal baj van éppen azokban a rétegekben, ahol a rassz és a kultúra szempontjából legbecesebb emberanyagok alapjai nyugosznak. A felsőbb osztályok: az egy- vagy kétgyermekes családok, az agglagények és vénleányok e sajátos területe többek közt azért s tudja fajfentartó hivatását teljesíteni, mert a mai kötelező törvényes egynejűség ebben feszélyezi.

Igaz, hogy éppen ezekben a körökben csak a törvény és nemi élet zajlik az egynejűség keretei közt: a mai- tresszek, a szabad viszonyok, a gyakori párcserélődés e világában való- ságban nagyon el van terjedve a többnejűség is. Aminthogy minden társadalomban a vagyonosak sajátos nemi életformája ez, hisz a mohamedánok körében is a szegény ember örül, ha egy feleséget tud eltartani, s a többnejűséget csak a vagyonos üzi. Mig azonban ott, ahol ez nem ellenkezik a törvénnyel és erkölccsel, a többnejűségnek megvan a maga szaporodást és rassz-nepesedést szolgáló szerepe, nálunk a törvényen kívüli többnejűség inkább egy nemi dsungel, amely na-

gyobbára csak egyéni örömeiket terem, de a népek szaporodási statisztikáját és rasszösszetételét nem javítja.

Az iszlám nagy sikere a középkori kereszténységgel szemben elsősorban a többnejűségben rejlett.

Fejlettebb, magasabb színvonalon érvényesülő többnejűségre van a mi civilizációknak szüksége, mint a mohamedán s más, egyenesen barbár népeké. Magának az egynejű házasságnak mint általános szabálynak megdőléséről szó sem lehet: csupán a házasságkötés és a válás megkönnyítése, a házasságon kívüli kapcsolatokból származó gyermekek jogi és erkölcsi egyenjogúsítása az, amire egyre fokozódó mértékben szükség van.

Ez önmagában már átszóné a mai

Lina cigarettát hoz

Irta: D. Bratasanu.

— Lina, nézze itt van husz lei. Mit néz ugy rám? Igen, én csemetem magáért, — menjen a trafikba és hozzon cigarettát. Különbönten tudja-e hol van a tőzsde?

Lina ugy tesz, mintha gondolkodnék, pedig haivány fogalma sincsen, hogy merre lehet a legközelebbi dohányárúda. A ház ura magyarul kezd:

— A piac tudja merre van... nos tul a piacon, a kávéház mellett, tudja amélt a fényes szép kávéház mellet... ott megtalálja.

Lina lassan ráeszmél, aha... igen... igen... tudom már...

— Na menjen oda és hozzon ezért a pénzért Intim-Clubot.

Lina csak három napja jött a falúból a városba s az ur ismétellen kérdi: — Megtartja a fejében, vagy pedig irjam fel egy darabka papírra?

Lina sértődötten néz a gazdjára, miért gondolja ilyen butának. Csak azért is bebizonyítja, hogy okos, helyrevaló lány.

— Eszembe fogom tartani, legyen csak nyugodt, egészen odáig magamban mindig hajtogatam: intinclub.

Vissasietett a cselédszobába, a tükör előtt még igazgatja magát, szépen a fejére illeszti ünepelő kendőjét, nem lehet így munka arccal az emberek közé menni. Hirtelen eszébe jut, hogy már pénzt is kellene kérnie papucsra, furcán fest így mezteláb. Lina végre elindul az Intim-Clubért.

Kilép a kapun, száját égeti az igéző mondat: Intinplug... intinplug... intinplug...

Az utca tulsó sarkán néhány kőműves dolgozik. Az egyik észrevette a szemrevaló leányzót, társai felé kacsint és nevetve odaszól a leánynak:

— Drágám egészen letaposod a papucsodat...

Lina szivesebben túrt volna el egy hatalmas pofont, mint ezt a megaláztatást, amély most nagyon, de nagyon fájt szegénykének. De nem azért áldotta meg az Isten nyelvvel, hogy tüstént oda ne vágja a csufolkodó kőműveslegénynek:

— Az Isten verjen meg te gézenguz, miért nem nézel a munkád után?

A kőműveslegények erre még nagyobb hahotába törtek ki. Szegény Linának már nem volt ráérő ideje vitába szállani a csufondároskodó téglahősökkel, tovább sietett és magában hajtogatta:

— Iplintiu... Iplintiu... Iplintiu... Egész biztos, hogy most már nem felejtí el az Intim-Club nevét.

Amikor a nagy uton át akart siklani, a szomszédos utcatorkolat egyik fedett kapualjából épen egy postakocsi száguldott ki és kicsi hja, hogy halálra nem gázolta Linát:

— Te szerencsétlen! hördült fel a fiatal kocsislegény.

Linának semmi oka sem lehetett méttatlankodni, már hogy vehétné észre, hogy valaki az egyik házból annyira gyors hajításban törtessen a forgalmas utcára. De Istenem, ennek a falusi libának is helyén volt a nyelve, különösen ha káromkodni kellett. Végig- mérte a kocsist és rámondult szoprán, sikitó hangon:

társadalmakat a többnejűség egy egészséges, nem a vagyonon, hanem a szabad párválasztáson alapuló hálózattal. Persze minden javulás e téren a szaporulatnak, a gyermekeknek gazdasági biztosítottaságától függ. Amíg a megszületendő gyermek felnevelése tisztán a szülőkre háruló gazdasági terhet jelent, addig — legyünk tisztában ezzel — komoly népese- dési politika épügy lehetetlen, mint a szabad, tisztán a nemek vonzalmát követő párválasztás nem lesz lehetséges. De viszont bizonyos, hogy amély mértékben felszabadul a nemi élet a gazdasági élet sugalmazta korlátozásoktól, oly mértékben fog a többnejűség s részben a többférjűség is kifejlődni.

Szász Zoltán.

— Hogy verjen meg az istennyila, te örült.

Közben ismeretséget kötött egy siető asszonnyal, annak hamarjában mesélte a történeteket.

— Tudja lelkem, nekem hasonló esetem volt a mult héten, ugyancsak ezzel a gézenguz postakocsisal...

És beszélt és mesélt és szónokolt az asszony ennek a szegény Linának. Elmondta, hogy a szomszédos kovács- mesterné is hasonlóképen járt és már egyszer moresre kellett tanítani ezt a hepciáskodó semmirevaló gazembert. Lina, őszintén és meggyőződéssel, magáéva tette az asszony nézetét. De uram Isten mi lesz a cigarettákkal...

Ni... ni... amott van a dohánytőzsde. Szofogadó leányzó ez a Lina, amíg az ismeretlen asszony elmesélte az átélt borzalmakat, csak félfüllel hallgatott oda, a figyelme arra irányult, hogy magában folyton-folyvást ismétlje a cigarettát nevet.

— Jó napot kívánok. Kérek egy csomag inflingiu dohányt.

— Melyikből? — kérde jóhiszeműen a dohányárús és áthajolt a kiszolgáló asztalon, hogy jobban hallja a leányt.

Lina végignézte az öreget. Azt hitte, hogy süket.

Milyen kár ezért az emberért és most már hangosan a fülebe kiáltotta:

— Inflingiu dohányt kérek husz leiert!

A dohányárús most már gyanus szemmel nézett rá.

— Te jó Isten, csak nem bolondodai van dolgom? Mit törődöm vele, akinek baja, viselje gondját. És visszaadta a leánynak a pénzt.

— Nincsen!

Lina értelmetlenül bámult rá. Nincsen... nincsen...

Azt hitte, hogy a tőzsde még mindig nem értette meg és ismétellen, most már kéro tekintettel, fordult az öreg bácsihoz, szótárolva a mondatot:

— If-lin-giu do-hányt ké-rek...

Az öreg kijött a sodrából és rámondult Linára:

— Te nyavalyás, nem megmondtam, hogy nincs? Gyerünk kifelé. Egy-kettő. Nem hallod?...

Lina haza szaladt, de egészen más, kerülő uton, nehogy ismét szemük elé kerüljön azoknak a csirkefogó kőműveseknek.

Belép a gazdjára szobájába, az asztalra teszi a pénzt, szomorúan néz a kenyéradójára és sajnálkozva mondja:

— Elfogyott... Már nincsen...

— Mi az, hogy nincsen? — kérde meghökkenve az ur, — mondd csak, hogyan kérted a cigarettákat?

Lina, szepeg, érzi, hogy valami baj van, ránéz a gazdjára és nagynehezen kinyögi:

— Hát ugy ahogy az ur mondta: aflangiu...

Linát nem küldik többet cigarettáért, még Intim-Clubért sem... Azt hiszem buta szegény... De meglehet, hogy azóta már megokosodott. Ha igen, ugy már nincs szüksége cigarettáért menni.

Talán még most is szegényli az Intim-Clubot. Halálosan gyüli, ez bizonyos.

G. D. fordítása.

A mosoly

Irta: Ego

A fiatalember megállt az utcasar- kon. Nem hitt a szemének. Csak nézte a leányt, akit feleségül szántak neki, aki tetszett neki, még cigarettával a szájában is, rövidhajúan is: olyan kedves volt, olyan csinos. Amikor éjfélkor elment tőlük, azt gondolta: jó lesz együtt élni vele otthon a mezővárosban, leszoktatni nyugodtan, szeretettel ezekről a divatos dolgokról, gyereket nevelni vele, sok pénzt gyűjteni, néha, nagyritkán felhozni őt Pestre, megnézni az új darabokat, mulatni, megmá- morosodni, mig az ő anyja vigyáz majd a gyerekekre, a gazdaságra...

Tegnap este, a jó vacsora után, rövid- ujjú zöld ruhájában, hogy cigarettáz- va, hajlékonyan, végtelen bájosan oda- ült melléje a kis szalondiványra: majd- nem meg is kérte, hogy rögtön meg- esőkolhassa. Tudta, hogy nem „olyan“ gazdag, tudta, hogy már régen nem tizenéves, és ha komolyan néz: van valami fanyar, kiábrándult vonás a szája körül, — de azért tetszett neki, sohasem hitte volna, hogy „jó család- ból“ való kisasszony így tetszhet neki. És ő bizony már harminchatéves volt, illett megnősülnie. Jó lesz ez a kis Mimi.

— Eljön holnap délelőtt az Andrassy ut sarkára? Gyűjtök! Vigyázzon, meg- vágom! — tréfált vele a leány és ő megígérte, hogy elmegy, ugyse látott még ilyesmit.

És most ott állt az utcasarkon és észrevétlenül, egy ház kapujához la- pulva nézte a leányt, akit feleségül akart venni. Mimi kisasszony odament minden férfihoz, mosolyogva nézett a szemébe és megrázta előtte perselyét. A mosolya, — a mosolya: az szörnyű volt, kihívó, érzéki, tudatos asszonyi mosoly. Bécsi és pesti utazásai alkal- mával, orfeumokban ismerte meg ezt a mosolyt, külföldön is mindenhol meg- kapta pénzért ugyanazt, felajánlkozva, undorodásig. Hogy kerül ez a mosoly ehhez a finom, jól nevelt kisasszony- kához?

Nézte, finom szürke ruhájában, mely pontosan megmutatta formáit, szürke selyemharisnyájában, magassarku kes- keny cipőjében, amint odalibeggett a siető férfiakhoz és megszólította őket. Volt, aki szemtellenül visszamosoly- gott rá és nem adott pénzt neki. Volt, aki elfogódva megállt, nem tudott el- lentállni... És a lány csak dobálta gyűjtő pillantását, válogatás nélkül; csak a férfiakra nézett...

És ő ott a nagy ház kapujában el- határozta, hogy menekül. Menekül et- től a mosolytól, nem köti az életéhez, mert megronthatja éveit, drámai bonyodalmakat okozhat; nem kell neki régi családi butorai közé, öreg anyja szemé elé, nyugtalanságul. Tiszta te- kintetet akar, mintegy hüs forrásvizet, nappali szelid szeretetet, kékpongyo- lás asszonyt gyereke bölcsője fölé ha- jolva, esőndes estéket kettesben, szép megértő összebörülést... Nem ezt: kávéházat, ivást, jól öltözött-undorító férfiakat, jól öltözött undorító nőket, hangos kacagást, ezt a mosolyt, ezt... Nem, nem akarja, menekül előle.

De már akkor meglátta a leány. És ment feléje. Ment feléje biztosan, cél- tudatosan és mire elébe ért, őszöne pa- rancsára: lesütötte szemét. Olvasott, ravaszul, a férfi tekintetében? Tudta, hogy komédiázni kell ha férjhez akar menni, — hogy le kell tagadnia, amire az élet megtanította, Lesütötte szemét.

— A szegény kis gyerekeknek kérek segítséget, — szólt halkan és szelidség s jóság volt a hangjában.

— A nemes cél érdekében mosoly- gott, — gondolta a férfi. — Öntudat- lanul, a hogy másoktól látta. De már rámmásképp néz, én megnevelhetem, ha szeret és fél tőlem...

— Kezit esőkolom, — mondta han- gosan, megszorította a leány kezét és tudta, hogy el van veszve, mert kell neki az a mosoly, az ő mosoly, melyet pont tőle tagadott meg őszönös biz- tonsággal az ügyes pesti kislány.

Rádió-iskola

Irta: Charles Quinel

Quille (hatalmas csomaggal jön aza): Bubuskám, megleptelek valanivel. Ami itt van ebben a csomagban, az felülmulja minden várakozódat...

A feleség: A születésnap ajándékom?

Quille: Eltaláltad!... Vehettem volna neked egy gyöngygyakékot, ehettém volna kastélyt Normandiában, de úgy gondoltam, hogy a legjobb tudományos felfedezések sokkal agyobb örömet szereznek neked.

A feleség (csalódottan): Valami sinos ékszer nem lett volna ellenemre.

Quille: Az ilyesmi csupa hiummiség ehhez a rádió-készülékhez épést, mely az ó- és újvilággal egyormán összekapcsol bennünket!... Meggondoltad-e, hogy néhány perc múlva (bontogatja a csomagot) hallatod a párisi rádióállomást, a chelmsordi hangversenyt, a bournemouthis azz-bandet és a konstantinápolyi életi táncokat?

A feleség (nincs meghatva): Csakgyan?

Quille: Mindenekelőtt erősítsd a ejedre ezt a hallgatót.

A feleség: Éppen ez hiányzott a rizurámnak...

Quille: Ugyan mit árthat neki, hiszen rövidre nyírtad a hajadat... De ne vesztegessük az időt... Állítsuk fel a belső antennát! (Huzalokat eszít ki az ebédől mennezetén.) Nocsak, hadd értékesítsem a rádiót ama örködésre vonatkozó olvasmányaimat. Erősítsük a földi vezetékét a kandalló bádogellenzőjéhez...

A feleség: Tudod-e, hogy ettől az izétől megfájdul a fejem!

Quille: Kérlek, ne zavarj meg. Egy kis türelem, azonnal hallod a Sandwiche-szigetek tamtamját, teringette!

A feleség (sóhajt): Ó, nem kívánok ennyit!...

Quille: Te mindig csak elégedetlenkedel. Baj, baj. Különbön is ne zavarj!... Összekapcsolom az antennát az A-csavarral, bekapcsolom a földet a B-csavarba... Megvan! Izé, a hallgatónak a két vezetke jó szorosán bele van erősítve a csavarjába?

A feleség: Mit tudom én!... Nekem a fejem fáj, ezt egészen világosan tudom.

Quille: Ugyan, nagyságos asszonykám, csak egy kis jóakarát.

A feleség (zokogva): Lüktet a halántékom...

Quille: Ugyan! Ugyan! Bátorság... Kész... Bevezetem az A kapcsolódugattyút az akkumulátorbateriába, bevezetem a B dugattyút a B galvanoszlopba... beleteszem az antenna fogantyúját az utolsó oszlopba jobbra. Beleteszem a hullámerősítő fogantyúját az első oszlopba balra...

A feleség: Ó, hogy fáj ez az undok sisak!

Quille: Az „Erősítés” feliratu gomb karját körülből 90 foknyira elfordítom... Minden rendben!... Most, pszt... Hallod, hogy indul a hullám?... Most valami köpködést, vagy sziszegést kell hallanod...

A feleség: Nem hallok én semmit.

Quille: Furcsa! Lássuk csak... Ó, milyen buta vagyok!... Elfelejtettem a háromágú dugattyút beledugni a megfelelő lyukakba!... Na, most... Ha nem vagy süket, hallanod kell a köpködést...

A feleség: Biz én nem hallok.

Quille: (nyugtalanul): Hát a sziszegést?

A feleség: Azt se!... Nem hallok semmit, csak azt tudom, hogyha tovább is arra kényszerítesz, hogy a fejemen tartsam ezt a gyalázatos gépet-

zetet, hát nyomban idegrohamot kapok.

Quille: Hát akkor nincs meg benned a jóakarát... (Belenéz a kézikönyvébe). Micsoda sötétfejű marha vagyok! Elfelejtettem meggyújtani a lámpákat... Most rendben vagyunk... Remélem, hogy ezuttal elér a dobhártyádig a köpködés meg a sziszegés.

A feleség: Semmi... semmi... És különben is elég volt belőle!

Quille: (dühösen): Add ide a hallgatót! (Fölveszi.) Na lássuk. Kissé balra fordítom az áramerősítő karját... emezt a kart kissé balra fordítom... Nem egészen világosan, de hallok,

hallom... még nem tudom, mit hallok... Az én fülemnek mindenestre muzsika. (Csengetés hallatszik.) A készülékem csengetett?

A feleség: Nem, odakint...

A szobalány (belép): A nagyságos ur szabója. Azt mondja, hogyha nem méltóztatik azonnal kifizetni, akkor a bírósághoz fordul.

A feleség (a férjéhez, aki nem hallotta): Quille! Quille!

Quille: Csitt! Csitt!... Valami hangot hallok... Csak nem értem...

A feleség (leveszi a hallgatót az ura fejéről): A szabódnak a hangja... Itt van az előszobában, majd ő megmagyarázza!...

Gyerekujság

Szerkeszti: Kóró Pál bácsi

Kalandos Palkó utazásai

— Az elfogott rablók. —

A rablók gyanútlanul közeledtek s egyszerre csak azt vették észre, hogy körül vannak fogva. Nem is gondolhattak rá, hogy ezen a szűk helyen teljes közelből puskával védekezzenek. Elő akarták fogni revolvereiket, de erre nem hagytak nekik időt.

Sam Hawkens egyszerre csak meglátta a maga jólismert kedves lovát, amelyen az a szakállas rabló ült, akit már az apasoknál láttunk és aki Sam Hawkent és Palkót álmukban összekötözte. A rabló vállán ott látta lógni a maga derék öreg puskáját, a Lidyt. Sam Hawkens fúrge mozdulattal a rabló felé ugrott, elkapta egyik lábát és hirtelen mozdulattal lerántotta a lóról. A födre zuhant rabló válláról lekapta a puskáját, megfordította és a puskágyával a rablót jól fejbevágtta úgy, hogy az eszméletlenül terült el. Aztán rácsapott egy másik rabló fejére, aki ugyanabban a pillanatban szintén a fűben feküdt. Körülnézett, hogy egy harmadik gazember koponyájára vágjon, azonban erre már nem volt ideje, mert akkorrára Henry Black és társai végeztek a másik két rablóval. Az egyiknek revolverrel keresztül lötték a karját, a másikat pedig pusztá kézzel tették hareképtelenné. Azután mind a négy rablót jól összekötözték és a fűre fektették őket. A két ájult rabló a kötelékek között nemsokára magához tért.

Henry Black azután prancsot adott, hogy hozzák elő az ötödik rablót, akit már délután fogtak el. Nagyon nézett a négy rabló, amikor itt találták elő-örsüket.

Sam Hawkens közben megsimogatta a lovát, melyet megint visszakapott. Aztán megvizsgálta a nyeregtáskát, amelyben minden holmiját ott találta. Aztán kikutatta a szakállas rabló zsebeit s azokban sok olyan dolgot talált, ami az övé volt. Természetes, hogy a Palkó lova is megkerült, amelyen a másik csirkefogó ült, aki meglepte őket álmukban. És meglett Palkónak minden egyéb holmija és pénze is.

Henry Black azután ahhoz a rablóhoz fordult, akit a banda vezérének tartott. Tényleg az is volt.

— Kik vagytok?

— Azt mondhatnám erre, hogy semmi közöttök hozzá, — válaszolt a rabló szemtelenül, — de hogy lássad, mennyire becsületes emberek vagytok, hát megmondom nektek, hogy mi vadászok vagyunk.

— Igen, vadászok vagytok, — szolt gunyosan Black — de olyan vadászok, akik a más szarvasmarháira akartak vadászni.

— Nem igaz, mi nem akartuk senkinek a marhát ellopni, mert nem vagyunk tolvajok.

— Ugy, ha becsületes emberek vagytok, akkor minek szövetkeztetek ezzel a két másik gazemberrel — és itt Henry Black a szakállas és a fiatal rablóra mutatott, — akik két társunkat álmukban megrohanták, ellopták a lovukat és vagyonukat, aztán összekötözve itt hagyták őket, hogy éhen vesszenek?

A rabló erre meghökent. De mert elsősorban saját magát akarta a bajból

kimenteni, hát inkább feladta két segítőjét.

— A két férfit ma láttuk először. Találkoztunk velük s azt mondták, hogy ezen a vidéken nem ismerősök, és kértek minket, hogy velünk jöhessenek. Mi nem tudtuk, hogy tolvajok, mert különben nem engedték volna meg nekik, hogy velünk jöjjenek. Ha tehát meglóptak benneteket, akkor a nyugat törvényei alapján ítélezzetek fölöttük, de minket hagyjatok szabadon.

A szakállas rabló igen mérges lett, amikor látta, hogy társa így cserbenhagyja és azért közbekiáltott:

— Hazudik, ne higgyetek neki. Nem ma látott először. Régóta ismerjük egymást és mikor ma ismét találkoztunk, azt mondta, hogy menjünk vele, mert az apasok földjére akarnak menni, hogy ott marhákat lopjanak.

Sam Hawkens és Henry Black sokatmondóan néztek egymásra és hagyták a rablókat, hogy csak mondogassanak jól oda egymásnak, mert így sokkal többet tudnak meg, mintha vallatni kelene őket.

Mormogó Mackó a moziban

Gyerekek, a mult héten volt Gyertyaszentelő és talán hallottátok már, hogy olyankor barlangjából előjön a medve. Ha esunya idő van, akkor nem megy vissza többé a barlangba, mert azt mondja, hogy nemsokára ugvis tavasz lesz. De ha szép az idő, süt a nap és a medve meglátja a napsugárban a saját árnyékát, ez azt jelenti, hogy még kemény idő lesz és a medve negyven napra visszabúvik a barlangba.

Gyertyaszentelő napján Mormogó Mackó medve nemzeti uram is kibújt barlangjából és besétált a városba. Magával hozta a fiát, Muncurkót is. Azonban a városban úgy akartak viselkedni, mint az emberek és azért emberi ruhát vettek fel. Temesvárott aztán sétáltak a Lloyd-soron a korzón. Nézték a sok népet, a nép pedig őket bámulta. Mondták is a lányok sorba:

— Nini, ennek a kettőnek micsoda medvepofája van!

Mormogó Mackó és Muncurkó elnézgették a kirakatokat és szinte meg is fedkeztek róla, hogy nézzék, látszik-e az árnyékuk. Este lett és mikor a mozi elé értek, megnézték a plakátot és azt olvasták le róla: „Jegesmedvék élete”.

— Gyerünk a moziba, — mondta Mormogó Mackó, — hadd lássuk, hogyan élnek rokonaink ott az északi sarkvidéken az örökös hó és jég között.

Beültek egy kényelmes páholyba és onnan nézték az előadást. A vásznon téli tájat láttak, nagy havat és jeget. A jégtáblákon egyszerre csak megjelentek a fehér jegesmedvék.

— Egészen olyanok, mint mi, — mondta Mormogó ur, — csak éppen a bundájuk nem barna, mint a miénk, hanem fehér. A jegesmedvék kényelmesen sétálgattak, sőt a fiatalabbak játszottak is, ami Muncurkónak nagyon tetszett. Egyszerre azonban csak látja Mormogó Mackó uram, hogy a kép másik felén vadászok tűnnek föl. Puska

volt a kezükben és célba vették a medvéket, amelyek a vadászok jövetelét nem vették észre. Mormogó Mackó azt hitte, hogy rokon kötelességet teljesít, ha figyelmezteti a jegesmedvéket a veszedelemre és azért torkaszakadtából ordított:

— Testvérek, vigyázzatok, jönnek a vadászok!

A mozi közönsége nagyon dühös lett a lármára és pisszegni kezdett. Mormogó Mackó azonban látta, hogy a jegesmedvék nem hajlanak a szavára, azért odaszaladt a képhez, hogy szóljon nekik. Mikor odaért, látta, hogy az egyik vadász elsütötte a puskáját és az egyik medvét lelőtte. Olyan mérges lett, hogy odarohant a vadászhoz és mancsával rácsapott a vállára.

Abban a pillanatban Mormogó Mackó mancsától végighasadt az egész mozi-vásznon és a képnek vége lett.

Nagy kavargás támadt a moziban. Odajött az igazgató egy rendőrrel. A rendőr azt mondta, hogy letartóztatja Mormogó Mackót, ha a vásznon árát azonnal nem fizeti meg. Az igazgató pedig kijelentette, hogy a vásznon nyolcezer leibe kerül. Mormogó Mackó fanyarul huzta elő nagy bőrbugyellárisát és kifizette abból a nyolc ropogós ezresbankót. A talvally méztermés árának fele így elszótt.

Mikor ezt elintézte, keresni kezdte Muncurkót. Muncurkó azonban nem volt már a páholyban, végre nagynehezen rátalált a mozi előcsarnokában. Ette nagyban a cukorárusnál a finom fekete medvecukrot és azután távozni akart. A cukorkaárus azonban követelte a pénzét. Muncurkó el akart szaladni és feldöntötte sietteben az állványt a sok cukorral. Mormogó Mackó éppen akkor ért oda, amikor Muncurkót el akarták náspárolni. Elég az hozzá, a megevett és földredobott cukorért, valamint az állvány eltörtött üveglapjaiért ezerkétszáz leit kellett Mormogó Mackó uramnak fizetni.

Mikor végre kiérték a moziból, Mormogó Mackó mérgében jól pofonvágtá Muncurkót, aztán nagyot fujt és így sóhajtott:

— Az árnyékunkat ugyan nem láttuk, de azért mégis visszamegyünk a barlangba és nem is negyven, hanem nyolcvan napig maradunk ott, mert ha kint járunk a világban, rengeteg sok pénzbe kerül, ezt pedig nem győzzük.

Még aznap éjjel visszamentek az erdőbe, bebújtak a barlangba és lefeküdték aludni. Most is alusznak és rólatok álmodnak, gyerekek.

Rejtvények.

1. Szórejtvény.

Másik Egyik

2. Betűrejtvény.

2 1/2 1/2 E

3. Pótlórejtvény.

J-vel akkor mondjuk, ha panaszkodunk. H-val fejen hordjuk. B-vel igen kellemetlen. R-rel sokaság. V-vel kenyéren jó. Z-vel ne csináljuk, mert megver a tanító ur.

A megfejtéseket szerda estig kell behozni, vagy beküldeni.

Rejtvénymegfejtés:

- .....
  - .....
  - .....
- Megfejtette.....
- Lakik.....

Mindennemű

tüzelőanyag

nagyban és kicsinyben

Schaar és Háromy cégnél

Telefon 9-64.

Aranyér
Anusol
Anusol Goedecke
Aranyér ellen több mint 25 éve a legjobban elismert szer. Egyszerű alkalmazás, biztos siker. Minden fájdalmat azonnal megszüntet és meggyógyítja agyuladt, sebes és vérző helyeket. Ártalmatlan alkotórészekből mentes. Reggel és este egy kupocskára lesz a végébe bevezetve. Minden patikában és drogeriában kapható.

Főraktár **F. H. MEES** drogueria en-gros
Bucureşti, Calea Griviţei 61.

